

szolgálnak az átdolgozásokhoz stb. Az oktatásban a fejlődés megítélésének és a reformok kidolgozásának nélkülözhetetlen eszközei, könyvtári használatuk pedig a hallgatók részéről a "keresletet" jelzi.

Az alsóbb évfolyam hallgatói általában tankönyveket és jegyzeteket használnak, a felsőbb évfolyamon az ajánlott irodalom és az idegen nyelvű irodalom is előtérbe kerül /diplomamunkák követelménye, a nyelvtudás bizonyos szintet elér stb./.

Összefoglalva megállapíthatjuk:

Az egyetem könyvtárállománya öt év alatt megkétszereződött, folyóiratállománya állandóan erős ütemben gyarapszik, kiadványcsere kapcsolatai és a könyvtárközi kölcsönzés rövidesen megkétszereződik, olvasóforgalma és az állomány minden rétegének használata jelentősen emelkedik.

A Központi Könyvtár egyike a gyorsan fejlődő egyetemi könyvtáraknak.

Dr. Uhlmann Aladár

+ + +

HOGYAN RAKTÁROZZUNK AZ EGYETEMI TANSZÉKI KÖNYVTÁRAKBAN?

A két budapesti műszaki egyetem tanszékein különböző nagyságu, de azonos funkcióju könyvtárakat találunk. Ezeket a könyvtárakat a tanszék munkatársai használják, tehát korlátozott nyilvánosságu, bizonyos mértékig kézikönyvtárnak tekinthető könyvgyűjtemények. A könyvtár kezelője többnyire az amugyis tulterhelt adminisztrátor, aki munkaidejének csak kisrészében tud foglalkozni a könyvtárral. Ezekből a sajátosságokból következik, hogy a tanszéki könyvtárak esetében nem alkalmazhatók mechanikusan sem a nagy szakkönyvtárak, sem pedig az azonos nagyságu kutatóintézeti könyvtárak munkamódszerei.

A következőkben a tanszéki könyvtáros fontos tevékenységével, a raktározással foglalkozunk. A ma általánosan használt raktárrendszerek a következők: szak,- nagyság,- időrend /a leltári számok sorrendje/, betűrend, esetleg nyelvek szerinti csoportosítás, ill. ezeknek a kombinációi.

A két budapesti műszaki egyetem 102 tanszéke közül szakrendben 56, mechanikus számsorrendben pedig 27 tanszék raktároz. Mivel ez a két mód a legelterjedtebb, csak ezekre térünk ki. Megvizsgáljuk, hogy milyen előnyei és milyen hátrányai vannak ezeknek a raktározási rendszereknek, így minden tanszéki könyvtáros kiválaszthatja a számára leginkább megfelelőt.

A szakszerűnti raktározásnál a kutató válogatás közben nemcsak egy bizonyos keresett könyvet talál meg a polcon, hanem maga előtt láthatja a témakör minden összetartozó könyvét. Ez sokszor megkönnyíti az irodalom felkutatását. A kutató könyelmesen válogathat, beleolvashat az azonos témakörű könyvekbe, nincsen rászorulva a katalógusok szüksévu cimleirásaira. Nem kell igénybe vennie a könyvtáros segítségét, annak közreműködése nélkül is megtalálhatja a könyveket. Ez lényeges szempont olyan tanszékeken, ahol késő estig dolgoznak, tehát olyankor is, amikor az adminisztrátorok munkaideje régen véget ért. Hátránya elsősorban, hogy állandóan üres raktárrészeket kell tartalékolni a további gyarapodás számára, tehát gyorsan szaporodó könyvvállomány esetében nem a legelőnyösebb; másodsorban, hogy az egyes szakok nem egyenlő mértékben gyarapodnak, tehát időnként át kell rendezni a könyvanyagot; harmadszor, hogy raktári jelzetként többnyire két vagy több jel kombinációját kell alkalmaznunk. Ezek a hátrányok azonban szinte eltörpülnek előnyei mellett. Különösen jól alkalmazható olyan tanszékeken, ahol nincsen külön könyvtárszoba, hanem a könyvek az oktatók szobáiban vannak elhelyezve.

A másik igen elterjedt raktározási mód az időrendi, vagyis a leltári számok mechanikus sorrendje. Előnye, hogy a legfrissebb könyvanyagot mindig együtt találjuk. A könyvtáros számára azért előnyös ez a módszer, mert a raktári jel azonos a leltári számmal. A helyet teljes mértékben ki lehet használni, nincsenek kihagyások. Hátrányai közé tartozik, hogy a szerzői betűrendes- és a szakkatalógust teljesen pontosan, napra készen kell állandóan rendben tartani, továbbá, hogy az összetartozó, de különböző időben beszerzett könyvek elkerülnek egymástól a raktárban. Hátrányos még az is, hogy a folyóiratok vagy a könyvek közé ékelődnek, vagy külön leltárkönyvben kell azokat nyilvántartani.

Ha a két rendszert összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy az oktatók szívesebben használják a szakrendben raktározott könyvtárat, mert így kevésbé vannak rászorulva a katalógusokra és a könyvtárosa. A leltári számok sorrendjében való raktározás éppen ezért inkább a nagy, kb. 5000 kötetten felüli állományu könyvtárak kezelőinek ajánlható, míg a kisebb állománnyal foglalkozó könyvtárosok számára a szakok szerinti felállítás az előnyösebb.

Mikóné Ravasz Margit

+ + +